ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

Factors Affecting Behavior of Saving and Debt Creation of Working Age before and after the Outbreak of the COVID-19 Virus

ภาชินี ยิ่งเลิศ และ ธนารักษ์ เหล่าสุทธิ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Pachinee Yinglert and Thanarak Laosuthi
Kasetsart University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: pachinee.y@ku.th

****

บทคัดย่อ

ผลการศึกษาพบว่า เงินออมสะสมและเงินออมเฉลี่ยลดลงหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยการออมส่วนมากอยู่ในรูปแบบฝากประจำ นอกจากนี้มีวิธีการออมเงินที่มีการวางแผนการออมล่วงหน้าจากรายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่คือ การออมสำหรับกรณีฉุกเฉินหรือเหตุการณ์เร่งด่วน สำหรับพฤติกรรมการก่อหนี้ที่พบว่าหลังจากเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 และทำให้มีจำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงตามไปด้วย จากการสอบถามแนวโน้มในสถานการณ์การแพร่ระบาด Covid-19 ที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับเงินออมและการก่อหนี้ในอนาคต โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นดังนี้ 1.การออมเงินไม่เพิ่มขึ้น เนื่องจากส่วนมากให้เหตุผลว่ารายได้น้อยลง มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นจากราคาสินค้าที่แพงขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะออมเงินเพิ่ม 2.การก่อหนี้โดยให้เหตุผลว่าไม่ต้องการเพิ่มภาระหนี้ เนื่องจากการผ่อนชำระหนี้เดิมยังไม่หมด นอกจากนี้สินค้าอุปโภคบริโภค มีราคาแพงขึ้น สำหรับการศึกษาทำให้ทราบผลต่าง ของจำนวนเงินออมและภาระหนี้สินก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 พบว่าจำนวนเงินออมสะสมหลังหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง จำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง และจำนวนหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง อย่างไรก็ตามจำนวนการออมเงินเฉลี่ยต่อเดือน ไม่มีความแตกต่าง

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน พบว่า 1.) ปัจจัยด้านสถานภาพโสดและด้านรายจ่าย 10,001-30,000 บาทต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้จำนวนเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง 2.) ปัจจัยด้านรายได้ 10,001-30,000 บาทต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้หนี้สินสะสมหลังสถานการณ์ Covid-

วันที่รับบทความ: 12 มิถุนายน 2565; วันแก้ไขบทความ 8 กรกฎาคม 2565; วันตอบรับบทความ: 11 กรกฎาคม 2565
Received: June 12, 2022; Revised: July 8, 2022; Accepted: July 11, 2022

19 ลดลง 3.)ปัจจัยด้านอายุที่ไม่เกิน 30 ปี ด้านระดับการศึกษาจบปริญญาตรี และด้านจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน พบว่าส่วนมากไม่มีภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้ภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเหตุผลการออมและการก่อหนี้ พบว่าหลังสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ทำให้ประชาชนวัยทำงานมีเงินออมลดลง มีการก่อหนี้เพิ่มขึ้น และส่วนใหญ่มีอายุไม่เกิน 30 ปี สถานะภาพโสด มีอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนควรให้ความสำคัญกับการออมเงินในช่างอายุนี้ หรือมีการออกผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับเงินออมของกลุ่มอาชีพที่เป็นลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท ที่มีรายได้ประจำที่แน่นอน

คำสำคัญ: การออม; หนี้; วัยทำงาน

Abstracts

The results of the study found that Savings and average savings have declined after the Covid-19 situation, with most savings in the form of fixed deposits. There are also ways to save money that are pre-planned savings based on income. Most of the objectives are Savings for emergencies or urgent event As for the debt-bearing behavior that was found after the Covid-19 virus epidemic, and caused the amount of debt that must be paid per month after the Covid-19 situation, accordingly From asking about trends in the Covid-19 epidemic situation, about savings and debt in the future Most of them have the following opinions: 1. Savings do not increase because most of them argue that income is less. There is an increase in cost from higher product prices due to the economic downturn. resulting in insufficient income to save more money 2. Incurring debt by reason of not wanting to increase the debt burden because the original repayment has not yet expired In addition, consumer products more expensive for the study to know the difference Of the amount of savings and debt burden before and after the Covid-19 situation, it was found that the amount of savings accumulated after the Covid-19 situation decreased. The amount of debt accumulated after the Covid-19 situation has decreased and the amount of debt that must be paid per month after the Covid-19 situation has decreased. However, the average monthly savings amount no difference

For the study of factors related to saving and debt indebted behavior of working age, it was found that: 1.) Factors of single status and expenditure. 10,001-30,000 baht per month is related to the change of savings before and after the Covid-19 situation, resulting in a decrease in the amount of savings after the Covid-19 situation. 2.) Income factor 10,001-30,000 baht per month, correlated with the change in the accumulated debt burden before and after the Covid-19 situation, resulting in the reduction of the accumulated debt after the Covid-19 situation. 3.) Age factor, not over 30 years old, bachelor's degree level and the number of family dependents/obligations found that most of them had no obligations. It is related to the change in monthly debt payment before and after the Covid-19 situation, resulting in a decrease in monthly debt payment after the Covid-19 situation. According to a study comparing average reasons for saving and debt, it was found that after the Covid-19 epidemic situation, people of working age have reduced savings. has increased indebtedness and most of them are under 30 years of age, single status, occupation as private employees/company employees Therefore, government agencies And the private sector should focus on saving money in technicians of

this age. or has released a product related to the savings of the occupation group that is a private employee/company employee with a fixed income

Keywords: Savings; Debt; Working Age

บทนำ

การออมเป็นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งเก็บสะสมไว้สำหรับวัตถุประสงค์ต่างๆ เช่น เพื่อไว้ใช้ในอนาคต เผื่อเวลาฉุกเฉิน เพื่อใช้ในสิ่งที่อยากได้ การทำการออมส่วนใหญ่มักอยู่ในรูปแบบที่มีความเสี่ยงต่อการสูญเสียเงินต้นต่ำ และได้รับผลตอแทนไม่สูงนักเมื่อเทียบกับการลงทุน เช่น การฝากออมทรัพย์ การฝากประจำ การซื้อสลากออมทรัพย์ (ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2557 : ออนไลน์)

การออมเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้สำหรับแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้น จึงควรมีการออมอย่างสม่ำเสมอ การออมจึงถือเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยสร้างความมั่นคงในอนาคตให้แก่บุคคลและครอบครัวจากการนำเงินไปฝากกับธนาคารสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ในรูปของอัตราดอกเบี้ย เงินปันผล ผลกำไร และยังช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้นจากการนำเงินออมไปซื้อบ้าน รถยนต์ รวมถึงอุปกรณ์ต่างๆที่อำนวยความสะดวกในชีวิตประจำวัน และยังสามารถช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เงินออมจะถูกนำไปใช้ในการลงทุนของภาคธุรกิจ การสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน

การออมเงินมีความสำคัญเนื่องจากเป็นการสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับตัวเองและก่อให้เกิดเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การออมมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชน ครอบครัว และชุมชน การบริหารการเงินและการออมนั้นมีความสำคัญในการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพ ทั้งในแง่ของการดำรงชีวิต ของประชาชนครอบครัว ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติ การออมจึงเป็นสิ่งจาเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

จากข้อมูลจำนวนเงินฝากของธนาคาร ณ เดือนธันวาคม พ.ศ.2563 ในประเทศไทยมีเงินฝากทั้งบัญชีออมทรัพย์และประจำ รวม 106.5 ล้านบัญชี คิดเป็นจำนวนเงิน 14,748,055 ล้านบาท โดยในจำนวนนี้เป็นบัญชีออมทรัพย์มากที่สุด 65% เมื่อเทียบย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา จะเห็นว่าจำนวนเงินฝากในบัญชีธนาคารในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนี้

- พ.ศ. 2560 ยอดเงินฝากรวมทุกบัญชี 12,247,472 ล้านบาท
- พ.ศ. 2561 ยอดเงินฝากรวมทุกบัญชี 12,778,697 ล้านบาท
- พ.ศ. 2562 ยอดเงินฝากรวมทุกบัญชี 13,272,010 ล้านบาท
- พ.ศ. 2563 ยอดเงินฝากรวมทุกบัญชี 14,748,055 ล้านบาท

ขณะที่ในปี พ.ศ.2564 ในประเทศไทยมีเงินฝากอยู่ 14,720,906 ล้านบาท ลดลงจากสิ้นปี พ.ศ.2563 ประมาณ 2.7หมื่นล้านบาท แต่นี่เป็นเพียงตัวเลข ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 เท่านั้น ซึ่งศูนย์วิจัยกสิกรไทย เคยประเมินว่าเป็นไปได้ที่ยอดเงินฝากในปี พ.ศ. 2564 อาจทะลุ 15 ล้านล้านบาท

จากการออมที่มีหลายรูปแบบ การฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ยังคงมีบทบาทสูง ยิ่งในสภาวะเศรษฐกิจมีความเสี่ยง ผู้ออมรายย่อยกังวลต่อสถานการณ์ Covid-19 และภาวะความยากลำบากในภายภาคหน้า สภาวการณ์ทางการเงินของคนไทยปัจจุบันภาพรวมของคนไทยมีรายได้แบบเดือนชนเดือน ไม่พอเก็บออม และมีรายได้ไม่เพียงพอต้องยิบยืมหรือกู้เงิน ทำให้เงินออมมีสัดส่วนลดลงและไม่พอเก็บออม เหตุมาจากราคาข้าวของเครื่องใช้ประจำวันมีราคาแพงขึ้น ปัญหาค่าใช้จ่ายค่าครองชีพที่สูงขึ้น อาชีพไม่มีความมั่นคงต่อการวางแผนการออมเงิน ทำให้มีภาวะหนี้ครัวเรือนสูง

ในขณะที่เงินฝากมีแนวโน้มสูงขึ้นจะสังเกตได้ว่า สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ก็มีสัดส่วนที่เพิ่มสูงขึ้นเช่นกันหนี้ครัวเรือนไทยปี พ.ศ.2563 พุ่ง 14 ล้านล้านบาท สูงสุดในรอบ 18 ปี ตามธปท. อยู่ที่ 89.3% และคาดว่าปี พ.ศ.2564 จะอยู่ที่ประมาณ 89.0-91.0% ต่อจีดีพี แม้ยอดคงค้างหนี้เพิ่มแค่ 3.9% แต่หลังสถานการณ์ Covid-19 ฟื้น ยอดการกู้ยืมกลับมาเติบโตเพิ่มขึ้น ทำให้ความสามารถชำระหนี้ถดถอยและการออมต่ำ ส่งผลกระทบปัญหาหนี้ที่เพิ่มเร็วกว่ารายได้ จากข้อมูลการสำรวจภาวะหนี้สินและการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลโดยศูนย์วิจัยกสิกรไทยในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ.2564 สะท้อนว่าผลกระทบทางเศรษฐกิจจากวิกฤต Covid-19 ทำให้กระแสรายได้และสถานะทางการเงินของครัวเรือนบางกลุ่มย่ำแย่ลง ซึ่งตอกย้ำปัญหาหนี้เพิ่มเร็วกว่ารายได้แนวโน้มการก่อหนี้ของครัวเรือนในปี พ.ศ. 2564 คาดว่าสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP จะยังคงอยู่ในระดับสูง จากภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัวกลับไปในระดับก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ประกอบกับตลาดแรงงาน อาจได้รับผลกระทบที่รุนแรงขึ้น ซึ่งจะกระทบต่อรายได้ของแรงงานและทำให้ครัวเรือนประสบปัญหาการขาดสภาพคล่องมากขึ้น โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีรายได้น้อย ทำให้ครัวเรือนระมัดระวังการใช้จ่าย โดยเฉพาะการชะลอการซื้อสินค้าในกลุ่มสินค้าคงทน ทำให้ความต้องการสินเชื่อที่อยู่อาศัยและรถยนต์ชะลอตัวลง (ธนาคารแห่งประเทศไทยและศูนย์วิจัยกสิกรไทย , 2564 : ออนไลน์)

จากผลกระทบการเปลี่ยนแปลงของการออมและการก่อหนี้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมและปัจจัยการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 เพื่อภาครัฐและภาคเอกชน สามารถนาข้อมูลที่ได้ไปเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาดำเนินนโยบายส่งเสริมการออมและลดปัญหาการก่อหนี้ที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

2.เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 รวมถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมและการการก่อหนี้ของวัยทำงาน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 ตัวอย่าง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และทดสอบสมมติฐาน

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

(1) ประชากร คือ วัยทำงาน (อายุ 15-60 ปี)

(2) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีเงินออมและการก่อหนี้ เนื่องจากไม่ทราบกลุ่มจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณกลุ่มตัวอย่างกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยสูตรของ W.G.Cochran (1953 : 4) ดังนี้

$$\mathrm{n} = \frac{P(1-P)z^2}{e^2}$$

โดยที่

n: คือ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ

P: คือ ค่าประมาณสัดส่วนประชากรเป้าหมาย โดยกำหนดให้มีค่าร้อยละ 80 (จากสัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP)

e: คือ ระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ กำหนดใหม้ีค่าร้อยละ 5

z : คือ ค่า z ที่ระดับความเชื่อมั่นหรือระดับนัยสำคัญ (ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 ค่า $z = 1.96$)

$$\mathrm{n} = \frac{0.8(1-0.8)1.96^2}{0.05^2}$$

$$\mathrm{n} = 245.58$$

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 250 ตัวอย่าง ซึ่งมากกว่าที่คำนวณได้เนื่องจากป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในการเก็บข้อมูล

2. เครื่องมือการวิจัย

โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 ชุด และข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยโครงสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ ได้แก่ รูปแบบการออมการก่อหนี้ วิธีการออมและการก่อหนี้ วัตถุประสงค์การออมการก่อหนี้ จำนวนเงินออมสะสม และจำนวนหนี้สะสม ระยะเวลาการออมและการก่อหนี้ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการออมและการก่อหนี้ การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 เพื่อตอบวัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 2

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งรวบรวมได้จากการใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่ออธิบายข้อมูลลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส COVID-19 รวมถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมและการการก่อหนี้ของวัยทำงาน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 250 ตัวอย่าง ข้อมูลที่เก็บรวบรวมครั้งนี้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ และทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยททำงานสถิติที่ใช้ทดสอบคือการทดสอบค่าเฉลี่ยสำหรับประชากร 2 กลุ่ม (Hypothesis Testing of Means for Two Populations)

2. ปัจจัยด้านลักษณะทางด้านประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบคือ สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Test)

การทดสอบสมมติฐานสำหรับประชากรสองกลุ่ม(Hypothesis Testing of Means for Two Populations)

การทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับผลต่างของค่าเฉลี่ย เพื่อตรวจสอบว่าค่าเฉลี่ยการออมและการก่อหนี้ที่เกิดขึ้นของทั้งสองประชากรที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 เหมือนกันแต่มีปัจจัยควบคุมต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ สถานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน และพื้นที่ เป็นต้น ว่ามีค่าเฉลี่ยการออมและการก่อหนี้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ ที่ระดับนัยสำคัญใดๆ เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

กำหนด μ_1 แทน ค่าเฉลี่ยก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19

μ_2 แทน ค่าเฉลี่ยหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

สมมติฐานเชิงสถิติ $H_0: \mu_1 > \mu_2$ $H_0: \mu_1 = \mu_2$ $H_0: \mu_1 \leq \mu_2$

$H_1: \mu_1 < \mu_2$ $H_1: \mu_1 \neq \mu_2$ $H_1: \mu_1 > \mu_2$

ค่าสถิติทดสอบคือ

$$t = \frac{(\bar{X}_1 - \bar{X}_2) - (\mu_1 - \mu_2)}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ

$\bar{X}_1$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 1

$\bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของข้อมูลจากตัวอย่างกลุ่มที่ 2

$\mu_1 - \mu_2$ แทน ผลต่างของค่าเฉลี่ยในสมมติฐาน หรือ ค่า μ_0

s_1^2 แทน ค่าความแปรปรวนของตัวอย่างกลุ่มที่ 1

s_2^2 แทน ค่าความแปรปรวนของตัวอย่างกลุ่มที่ 2

n_1 แทน จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 1

n_2 แทน จำนวนตัวอย่างกลุ่มที่ 2

ค่าวิกฤตคือ $t(\alpha, V)$ และจะปฏิเสธ H_0 เมื่อค่าสถิติ t มากกว่าค่าวิกฤต

การทดสอบสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Test) **ความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร**

การทดสอบ X^2 กรณีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวเป็นการทดสอบตัวแปรเพียงด้านเดียวเพื่อต้องการทราบว่า ความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ การทดสอบโดยการใช้ X^2test โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0: ปัจจัยด้านบุคคล/เศรษฐกิจ ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน

H_1: ปัจจัยด้านบุคคล/เศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน

ค่าสถิติทดสอบคือ

$$X^2 = \sum_{i=1}^{r}\sum_{j=1}^{c} \left(\frac{{o_{ij} - e_{ij}}^2}{e_{ij}}\right)$$

เมื่อ

X^2 แทน ค่าสถิติไคสแควร์ที่องศาแห่งความเป็นอิสระ (r-1)(c-1)

o_{ij} แทน ค่าความถี่ที่ได้จากการสังเกตในแถว i สดมภ์ที่ j

e_{ij} แทน ค่าความถี่ที่คาดหวังใน i สดมภ์ที่ j

$\boldsymbol{r_i}$ แทน ความถี่รวมของตัวแปรที่ 1 กลุ่ม ; i =1,…,r

$\boldsymbol{c_j}$ แทน ความถี่รวมของตัวแปรที่ 1 กลุ่ม ; j =1,…,c

มีค่าวิกฤตคือ $X^2(\alpha, V)$ และจะปฏิเสธ H_0 เมื่อค่าสถิติ X^2 มากกว่าค่าวิกฤต

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการกำหนดตัวแปรที่มาจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยและพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ ได้ดังนี้

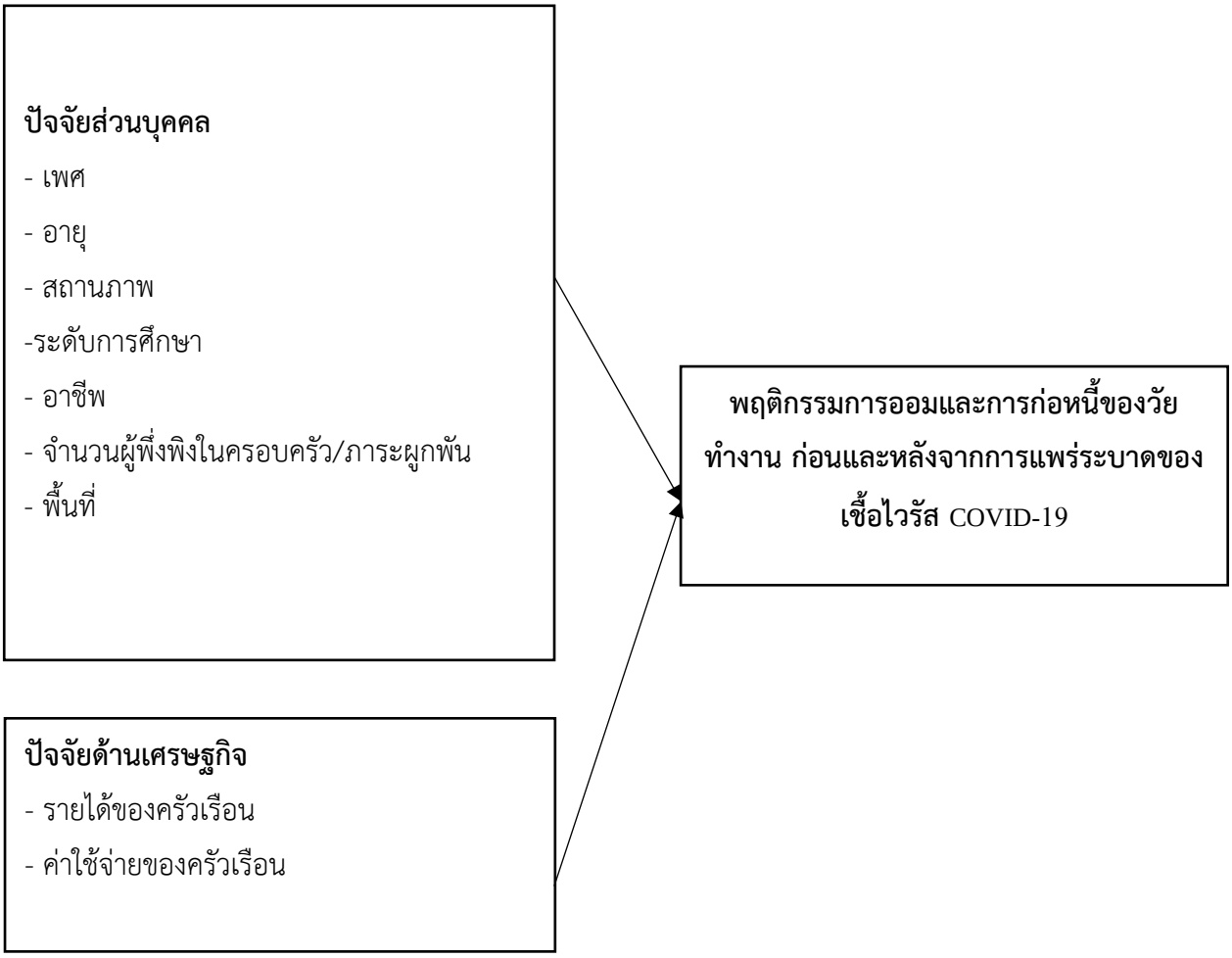

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงานก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 จากกลุ่มตัวอย่าง คือ วัยทำงานที่มีอายุ 15-60 ปี ผู้ที่มีเงินออมและการก่อหนี้ รวมทั้งหมด 250 คน โดยผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์และประมวลผล ซึ่งนำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการออมและการก่อหนี้

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้

ตาราง 1.1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง พฤติกรรมการออมและการก่อหนี้

พฤติกรรมการออม	ค่าเฉลี่ย	ต่ำสุด	สูงสุด	S.D.
จำนวนเงินออมสะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19	152,638.55	0	5,000,000.00	413,473.81
จำนวนเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19	146,969.52	0	5,000,000.00	406,793.33
จำนวนการออมเงินต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19	4,342.00	0	50,000.00	3,136,999.93
จำนวนการออมเงินต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19	3,937.39	0	25,000.00	18,823,592.56
พฤติกรรมการก่อหนี้				
จำนวนหนี้สะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19	505,636.14	0	4,000,000.00	965612.09
จำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19	611,550.60	0	4,500,000.00	1,073,176.77
จำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19	23,571.40	0	3,000,000.00	190,038.01

จำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19	26,426.80	0	3,000,000.00	37,138.83
ระยะเวลาที่ต้องชำระ (ในระบบ)	9.70 ปี	1 เดือน	50 ปี	11.25
ระยะเวลาที่ต้องชำระ (นอกระบบ)	2.78 ปี	1 เดือน	10 ปี	3.07

จากตารางที่ 1.1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีจำนวนเงินออมสะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 152,638.55 บาท ในขณะที่จำนวนเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 146,969.52 บาท มีจำนวนการออมเงินต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4,342.00 บาท ในขณะที่จำนวนการออมเงินต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2,937.39 บาท จำนวนหนี้สะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19เท่ากับ 505,636.14 บาทในขณะที่จำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 611,550.60 บาท จำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 23,571.40 บาทในขณะที่จำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 26,426.80 บาท และระยะเวลาที่ต้องชำระ(ในระบบ) เฉลี่ยอยู่ที่ 9.70 ปี และนอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 2.78 ปี

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19

4.2.1 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของจำนวนเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19เพื่อหาความแตกต่าง มีสมมติฐาน ดังนี้

H_0: ปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19เท่ากับปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

H_1: ปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19ไม่เท่ากับปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

4.2.2 จากการศึกษา พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ 3.499 ค่า P-value เท่ากับ 0.001 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% ดังนั้นปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19 ไม่เท่ากับปริมาณเงินออมเฉลี่ยสะสมหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

H_0: ปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19เท่ากับปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

H_1: ปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19ไม่เท่ากับปริมาณเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

4.2.3 จากการศึกษาพบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ -.577 ค่า P-value เท่ากับ 0.565 ดังนั้นจึงไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% ดังนั้นจำนวนการออมเงินเฉลี่ยต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 ไม่มีความแตกจากจำนวนการออมเงินต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19

H_0: ปริมาณหนี้เฉลี่ยสะสมก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19 เท่ากับปริมาณหนี้เฉลี่ยสะสมหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

H_1: ปริมาณหนี้เฉลี่ยสะสมก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19 ไม่เท่ากับปริมาณหนี้เฉลี่ยสะสมหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

4.2.4 จากการศึกษา พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ -3.284 ค่า P-value เท่ากับ 0.001 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ดังนั้นจำนวนหนี้สะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19 ไม่เท่ากับจำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19

H_0: ปริมาณหนี้เฉลี่ยที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19 เท่ากับปริมาณหนี้เฉลี่ยที่ต้องชำระต่อเดือนหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

H_1: ปริมาณหนี้เฉลี่ยที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนเกิดสถานการณ์ Covid-19 ไม่เท่ากับปริมาณหนี้เฉลี่ยที่ต้องชำระต่อเดือนหลังเกิดสถานการณ์ Covid-19

จากการศึกษา พบว่า ค่าสถิติ t เท่ากับ -1.899 ค่า P-value เท่ากับ 0.059 ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก (H0) ที่ระดับนัยสำคัญ 1% ดังนั้นจำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 ไม่เท่ากับจำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19

จากการศึกษาทำให้ทราบผลต่าง โดยจำนวนเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยมีจำนวนเงินออมสะสมหลังหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 50,000 บาท และจำนวนหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยมีจำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 50,000 บาท และจำนวนหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยจำนวนหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน อย่างไรก็ตามในด้านของจำนวนการออมเงินเฉลี่ยต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 พบว่า ไม่มีความแตกจากจำนวนการออมเงินต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยทางประชากรศาสตร์กับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน

การทดสอบปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์/ด้านเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ด้านจำนวนเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	x^2	p-value
H_0 : เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	0.089	0.993
H_0 : อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	3.321	0.768
H_0 : ด้านสถานภาพโสด ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : ด้านสถานภาพโสด มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	6.334	0.096**
H_0 : ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	4.583	0.205
H_0 : อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	2.554	0.863
H_0 : จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	6.508	0.688

H_1 : จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19		
H_0 : พื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	0.186	0.980
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ		
H_0 : รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : รายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	9.677	0.377
H_0 : ค่าใช้จ่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1 : ค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	15.058	0.089*

หมายเหตุ : *** = ระดับนัยสำคัญ 1% ** = ระดับนัยสำคัญ 5% * = ระดับนัยสำคัญ 10%

การทดสอบปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์/ด้านเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ด้านหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	x^2	p-value
H_0: เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	1.767	0.622
H_0: อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	4.724	0.580
H_0: สถานภาพโสด ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: สถานภาพโสด มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	4.790	0.188
H_0: ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	4.256	0.235
H_0: จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	5.996	0.424
H_0: พื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	8.876	0.449
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ		

H_0: รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: รายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	16.967	0.049**
H_0: ค่าใช้จ่าย ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: ค่าใช้จ่าย มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	12.858	0.169

หมายเหตุ : *** = ระดับนัยสำคัญ 1% ** = ระดับนัยสำคัญ 5% * = ระดับนัยสำคัญ 10%

การทดสอบปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์/ด้านเศรษฐกิจ ที่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ด้านภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19

ปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์	x^2	p-value
H_0: เพศ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: เพศ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	2.376	0.498
H_0: อายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: อายุ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	12.578	0.050**
H_0: สถานภาพโสด ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: สถานภาพโสด มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	1.794	0.616
H_0: ระดับการศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	7.491	0.058**

H_0: อาชีพ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	4.851	0.563
H_0: จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: จำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	18.711	0.028**
H_0: พื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	1.093	0.779
ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ		
H_0: พื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	14.457	0.107
H_0: พื้นที่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 H_1: พื้นที่ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19	10.304	0.326

หมายเหตุ : *** = ระดับนัยสำคัญ 1% ** = ระดับนัยสำคัญ 5% * = ระดับนัยสำคัญ 10%

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ สามารถสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีเงินออมสะสมก่อนสถานการณ์โควิด-19 มากกว่าเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีค่าเฉลี่ยจำนวนเงินออมสะสมก่อนสถานการณ์ Covid-19 อยู่ที่ 0.15 ล้านบาท และมีเงินออมต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 50,000 บาทต่อเดือน โดยส่วนมากเป็นการออมจากรูปแบบฝากประจำ โดยส่วนใหญ่มาจากวิธีการออมที่มีการวางแผนการออมล่วงหน้าจากรายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่คือ การออมสำหรับกรณีฉุกเฉินหรือเหตุการณ์เร่งด่วน และส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการก่อหนี้ลดลงหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 และทำให้มีจำนวนหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงตามไปด้วย โดยมีระยะเวลาที่ต้องชำระหนี้(ในระบบ) เฉลี่ยอยู่ที่ 9.70 ปี และระยะเวลาที่ต้องชำระหนี้(นอกระบบ) เฉลี่ยอยู่ที่ 2.78 ปี จากพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่หลังสถานการณ์ Covid-19 มีเงินออมและหนี้สินสะสมลดลง และมีภาระหนี้ที่ต้องชำระต่อเดือนลดลงตามไปด้วย สำหรับแหล่งเงินทุนที่เป็นหนี้(ในระบบ) มาจากสถาบันการเงินที่เป็นธนาคารได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ต่าง ๆ ที่ให้บริการสินเชื่อ ส่วนมากเป็นประเภทของสินเชื่อบัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด และมีวัตถุประสงค์ในการก่อหนี้คือ เพื่อซื้อและสร้างที่อยู่อาศัยเฉลี่ยร้อยละ 23.2 และเพื่อบริโภคใช้จ่ายในชีวิตประจำวันเฉลี่ยร้อยละ 20.4 และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่พบว่า ร้อยละ 96.4 ไม่มีหนี้นอกระบบ ซึ่งมีหนี้นอกระบบเพียงร้อยละ 3.6 มีแหล่งเงินทุนมาจากบุคคลธรรมดาที่ปล่อยเงินกู้นอกระบบ และส่วนมากเป็นหนี้ระยะยาว โดยมีเหตุผลในการกู้ยืมเพื่อบริโภคใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน จากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุไม่เกิน 30 ปี มีสถานภาพโสด ระดับการศึกษาส่วนมากจบปริญญาตรี มีอาชีพเป็นลูกจ้างเอกชน/พนักงานบริษัท และส่วนมากอยู่ในเขตพื้นที่ในเมือง มีระดับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่สูงกว่ารายจ่าย มีการวางแผนการใช้จ่ายล่วงหน้า และมีการลดค่าใช้จ่ายลง จากการสอบถามแนวโน้มในสถานการณ์การแพร่ระบาด Covid-19 ที่เกิดขึ้น เกี่ยวกับเงินออมและการก่อหนี้ในอนาคต โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นดังนี้ 1.ด้านเงินออมทำให้การออมเงินไม่เพิ่มขึ้นเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากให้เหตุผลว่ารายได้น้อยลง มีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นจากราคาสินค้าที่แพงขึ้นจากสภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอที่จะออมเงินเพิ่ม ด้านจำนวนเงินออมในอนาคตจึงมีแนวโนมลดลง 2.ด้านการก่อหนี้ส่วนคิดว่าจะไม่ก่อหนี้สินเพิ่ม โดยให้เหตุผลว่าไม่ต้องการเพิ่มภาระหนี้ เศรษฐกิจไม่แน่นอน มีผ่อนชำระหนี้เดิมยังไม่หมด ไม่ควรเพิ่มภาระในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน จากสถานการณ์ Covid-19 ทำให้ของใช้ อุปโภคบริโภค มีราคาแพงขึ้น ทำให้ต้องประหยัดมากขึ้น และไม่อยากก่อหนี้ที่อาจจะส่งผลต่อภาระผูกพันในระยะยาว ด้านการก่อหนี้ในอนาคตมีแนวโน้มที่จะลดลง

จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเหตุผลการออมและการก่อหนี้ ทำให้ทราบผลต่าง ดังนี้ 1.) ด้านจำนวนเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยมีจำนวนเงินออมสะสมหลังหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 50,000 บาท 2.)ด้านจำนวนหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยมีจำนวนหนี้สะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 50,000 บาท และ3.)ด้านจำนวนหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 มีความแตกต่างกัน โดยจำนวนหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลงไม่เกิน 5,000 บาทต่อเดือน อย่างไรก็ตามในด้านของจำนวนการออมเงินเฉลี่ยต่อเดือนก่อนสถานการณ์ Covid-19 พบว่า ไม่มีความแตกจากจำนวนการออมเงินต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19

จากผลการทดสอบปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสถานภาพ และด้านรายรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 ดังนี้ 1.)ด้านสถานภาพโดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีสถานภาพโสด 2.)ด้านรายจ่ายผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายจ่าย 10,001-30,000 บาทต่อเดือน โดยปัจจัยทั้ง 2 ด้าน มีผลทำให้จำนวนเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง และในส่วนของปัจจัยด้านรายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้ภาระหนี้สินสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง และจากผลการศึกษายังพบว่าปัจจัยด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา และด้านจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 ดังนี้ 1.)ด้านอายุพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีอายุไม่เกิน 30 ปี 2.)ด้านระดับการศึกษาส่วนมากจบปริญญาตรี 3.)ด้านจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพันส่วนมากไม่มีภาระผูกพัน โดยปัจจัยทั้ง 3 ด้าน มีผลทำให้ภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ของวัยทำงาน ก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 สามารถนำผลที่ได้จากการศึกษามาประยุกต์ใช้ได้ ดังนี้

1.ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 จากผลการศึกษาการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ พบว่าการออมเงินของวัยทำงานส่วนใหญ่เป็นการออมในรูปแบบฝากประจำ จากวิธีการออมที่มีการวางแผนการออมล่วงหน้าจากรายได้ โดยมีวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่ คือ การออมสำหรับกรณีฉุกเฉินหรือเหตุการณ์เร่งด่วน แต่หลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ยังพบว่าทั้งการออมและการก่อหนี้ลดลงด้วย แสดงให้เห็นว่าการออมสำหรับกรณีฉุกเฉินหรือเหตุการณ์เร่งด่วนดังกล่าวนั้น ยังไม่เพียงพอที่จะรองรับในสถานการณ์ที่เศรษฐกิจถดถอยได้ ดังนั้น รัฐควรสนับสนุนหรือให้ความสำคัญกับการออมตั้งแต่วัยเรียนให้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ต้องมีระดับการออมที่เหมาะสม เพื่อให้เพียงพอต่อสถานการณ์ที่คาดไม่ถึงอย่างแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19

1.2 จากผลการศึกษาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเหตุผลการออมและการก่อหนี้ พบว่า สัดส่วนการออมของภาคครัวเรือนมีแนวโน้มลดลงอย่างมาก หลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 อีกทั้งยังมีพฤติกรรมการก่อหนี้ก็ลดลงด้วยเช่นกัน ดังนั้นภาคครัวเรือนควรตระหนักถึงความสำคัญของการออมเงินโดยควรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคและการออม โดยพยายามลดการบริโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยและรู้จักเก็บออมมากขึ้น

1.3 จากผลการทดสอบปัจจัยด้านลักษณะทางประชากรศาสตร์และปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมและการก่อหนี้ พบว่า 1.)ปัจจัยด้านสถานภาพและด้านรายจ่าย มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของเงินออมสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้จำนวนเงินออมสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง 2.)ปัจจัยด้านรายได้ มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินสะสมก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้หนี้สินสะสมหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง 3.)ปัจจัยด้านอายุ ด้านระดับการศึกษา และด้านจำนวนผู้พึ่งพิงในครอบครัว/ภาระผูกพัน มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงของภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนก่อนและหลังสถานการณ์ Covid-19 โดยมีผลทำให้ภาระหนี้สินที่ต้องชำระต่อเดือนหลังสถานการณ์ Covid-19 ลดลง ดังนั้น รัฐบาลควรเร่งสร้างผลิตภัณฑ์การออมรูปแบบใหม่ๆ การพัฒนาระบบการออมภาคบังคับ และการออมภาคชุมชน การสร้างรายได้ที่มั่นคงสำหรับประชาชาติ ตลอดจนการปลูกฝังนิสัยรักการออม การใช้จ่ายที่ประหยัดและพอเพียง เป็นต้น เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญในการลงทุนแม้ภาวะเศรษฐกิจถดถอยก็ไม่จำเป็นต้องพึ่งเงินกู้จากต่างประเทศที่อาจจะเป็นการก่อหนี้สาธารณะให้กับประชาชนในอนาคตด้วย

2.ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ในการศึกษาข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจครั้งนี้เป็นเพียงการทดสอบแค่ด้านรายได้ และรายจ่ายเท่านั้น ดังนั้นควรพิจารณาข้อมูลปัจจัยทางเศรษฐกิจในด้านอื่นๆเพิ่มด้วย เช่น ด้านทรัพย์สินที่ปลอดภาระ เพื่อพิจารณาว่าก่อนและหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ประชาชนมีการปรับรายได้เป็นทรัพย์สิน หรือมีการปรับทรัพย์สินเป็นรายได้หรือไม่ สามารถนำข้อมูลในส่วนนี้มาเป็นตัวแปรเพิ่มเติมได้ 2.2 การเก็บข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ ทำให้กลุ่มตัวอย่างอาจไม่กระจายตัวเท่าที่ควร ผู้วิจัยอาจพิจารณาการสุ่มตัวอย่างที่ใช้สถิติหรือการสุ่มตัวอย่างแบบอื่นๆ ที่ทำให้เกิดการกระจายตัวของข้อมูล รวมถึงอาจพิจารณาเน้นทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ตรงและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทย.(2557). การออม. *ออนไลน์.* สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2564. แหล่งที่มา: https://www.1213.or.th/th/moneymgt/save/ Pages/save.aspx.

Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techiques.* New York : John Wiley & Sons. Inc